

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η

72/2025

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 7.4.2025 και ώρα 11:00 προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόν το μέλος Ευτύχιος Παλλήκαρης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον ραδιοφωνικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο «MUSIC 89,2» Νομού Αττικής, ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «REBASE CORPORATION LIMITED», αναφορικά με διατάξεις περί: α) προσβολής προσωπικότητας και β) υποκίνησης σε βία ή μίσος εναντίον ομάδας ανθρώπων κατά τη μετάδοση της εκπομπής με τίτλο «Τα Κουνάβια» στις 13.7.2021, μεταξύ 07:00 και 10:00. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από την με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 4122/14.7.2021 καταγγελία πολίτη.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 67/17.3.2022, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Αικατερίνη Κοντοπούλου και στην ειδική επιστήμονα – νομικό Χάρις Τσίγκου. Στη συνέχεια, η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 416/ΕΣ/3.5.2022 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και η Ειδική Επιστήμων συνέταξε την με αριθμό πρωτοκόλλου 212/ΕΣ/8.2.2024 νομική της εισήγηση, την οποία παρέδωσε στο ΕΣΡ (Γραμματεία) στις 20 Φεβρουαρίου 2025.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της εγκαλουμένης εταιρείας, παρέστησαν η πληρεξούσια δικηγόρος της Γεωργία Χριστοδούλου με την ασκουμένη δικηγόρο Αγγελική Δάρα, ο ραδιοφωνικός παραγωγός Φάνης Λαμπρόπουλος και ο διευθυντής προγράμματος του σταθμού Λεωνίδα Σώζος. Ερωτηθέντες από την Πρόεδρο, οι ανωτέρω δήλωσαν ότι γνωρίζουν το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβαν δε τον λόγο και ανέπτυξαν τους ισχυρισμούς τους. Ζήτησαν στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να τους παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 11.4.2025, ώρα 14.00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία του ΕΣΡ το με αριθμό πρωτοκόλλου 1736/7.4.2025 υπόμνημά του και το υπ' αριθμ. πρωτ 1895/11.4.2025 συμπληρωματικό αυτού.

Την 6.5.2025 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη. Από το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ. Η Πρόεδρος ενημέρωσε αναλυτικά για την υπόθεση το μέλος Ευτύχιο Παλλήκαρη, ο οποίος δεν συμμετείχε στη συνεδρίαση της 7.4.2025, κατά την οποία έλαβε χώρα η ακρόαση της εγκαλουμένης εταιρείας, αναγιγνώσκοντας την με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 4122/14.7.2021 καταγγελία πολίτη, την με αριθμό πρωτοκόλλου 416/ΕΣ/3.5.2022 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης που συνέταξε η διοικητική υπάλληλος Αικατερίνη Κοντοπούλου, την με αριθμό πρωτοκόλλου 212/ΕΣ/8.2.2024 έγγραφη νομική εισήγηση που συνέταξε η ειδική επιστήμονας-νομικός Χάρις Τσίγκου, το με αριθμό πρωτοκόλλου 1736/7.4.2025 υπόμνημα του σταθμού και το υπ' αριθμ. πρωτ 1895/11.4.2025 συμπληρωματικό αυτού, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Το μέλος Ευτύχιος Παλλήκαρης δήλωσε ότι ενημερώθηκε πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζητήσεως της 7.4.2025 και η δήλωσή του αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω Εισηγήτρια, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικώς και αποχώρησε. Η

Ολομέλεια, αφού ακροάσθηκε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος:

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων.
2. Οι ραδιοφωνικοί φορείς υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι το περιεχόμενο των προγραμμάτων τους συνάδει με τους όρους και τους περιορισμούς της ισχύουσας νομοθεσίας. Με το άρθρο 8 παρ. 1 του Ν. 2328/1995 προβλέπεται: «οι εκπομπές (περιλαμβανομένων και των διαφημίσεων) όλων των ραδιοφωνικών σταθμών διέπονται από τις αρχές και τους κανόνες εκπομπών και διαφημίσεων που ισχύουν για τις εκπομπές της Ελληνικής Ραδιοφωνίας Τηλεόρασης Α.Ε. στο πλαίσιο του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος και της Οδηγίας 89/552/Ε.Ο.Κ. του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 3^{ης}.10.1989 που εφαρμόζεται αναλόγως και ως προς αυτούς. Η τήρηση των σχετικών υποχρεώσεων αποτελεί θεμελιώδη όρο της άδειας λειτουργίας του ραδιοφωνικού σταθμού».
3. Η αρχή σεβασμού της προσωπικότητας των αναφερόμενων ή των συμμετεχόντων σε ραδιοφωνική ή τηλεοπτική εκπομπή προσώπων θεσπίζεται στις διατάξεις των άρθρων: α) 15 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει: «Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης. Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους ... έχει ως σκοπό ... το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου», β) 2 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας», γ) 3 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 2328/1995, το οποίο ορίζει: «Οι κάθε είδους εκπομπές που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και επαγγελματικό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου, η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου ή στοιχεία επαρκή για τον

προσδιορισμό του οποίου μεταδίδονται», δ) 3 παρ. 2, περ. ε' του Ν. 1730/1987 για την ΕΡΤ-ΑΕ, το οποίο ορίζει: «Οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές διέπονται από τις αρχές: ε. του σεβασμού της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου του ατόμου», ε) 1 παρ. 8 του Ν. 3592/2007, το οποίο ορίζει: «Η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών και η εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εξυπηρετούν την κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ιδίως το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Συντάγματος» και στ) 1 παρ. 2 του Ν. 4339/2015 το οποίο ορίζει: «Η παροχή υπηρεσιών επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής αποτελεί υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος που συνίσταται στην παροχή στο κοινό τηλεοπτικών υπηρεσιών βάσει προϋποθέσεων, όρων και τις διαδικασιών που διασφαλίζουν ... την πολιτική και πολιτισμική πολυμέρεια και την παροχή από το κοινό υψηλού επιπέδου τηλεοπτικών υπηρεσιών».

4. Ειδικότερα για τις ψυχαγωγικές ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές, με το άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού 2/1991 ΕΣΡ περί ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων (ο οποίος, σύμφωνα με το πρακτικό συνεδριάσεως και γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας με αριθμό 49/2003, καταργείται μόνο κατά το μέρος που αφορά σε ειδησεογραφικές και ενημερωτικές εκπομπές, ενώ κατά το μέρος που αφορά στα λοιπά ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα διατηρείται σε ισχύ μέχρι την έκδοση του σχετικού κώδικα δεοντολογίας και συνεπώς τυγχάνει εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση εξαιτίας του ψυχαγωγικού χαρακτήρα της επίμαχης εκπομπής) προβλέπεται: «Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς».

5. Το άρθρο 4 παρ. 2 του Συντάγματος ορίζει: «Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις».

6. Το άρθρο 116 παρ. 2 του Συντάγματος ορίζει: «Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

7. Με το άρθρο 14 της ΕΣΔΑ (Ν.Δ. 53/1974) προβλέπεται: «Η χρήση των αναγνωριζομένων εν τη παρούση συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθεί ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως».

8. Με το άρθρο 2 του Διεθνούς Συμφώνου 1966 για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (Ν. 2462/1997) ορίζεται: «Τα συμβαλλόμενα κράτη στο παρόν Σύμφωνο αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να εγγυώνται σε όλα τα άτομα που βρίσκονται στην επικράτεια τους και υπάγονται στη δικαιοδοσία τους τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο παρόν Σύμφωνο, χωρίς καμία διάκριση ιδίως φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκειότητας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας, γέννησης ή κάθε άλλης κατάστασης».

9. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (Ν. 1342/1983) στον πρόλογο αυτής υπενθυμίζει ότι η διάκριση κατά των γυναικών παραβιάζει τις αρχές της ισότητας των δικαιωμάτων και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Στο άρθρο 2 περ. ε' του ανωτέρω Ν. 1342/1983 ορίζεται: «τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών που ασκούνται από ένα πρόσωπο, μια οργάνωση ή μια οποιαδήποτε επιχείρηση».

10. Με το άρθρο 21 παρ. 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που έχει νομική ισχύ επί τη βάση της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρ. 6 της ΣΕΕ) ορίζεται: «Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».

11. Η υποχρέωση των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών φορέων να μεριμνούν για τη διασφάλιση του σεβασμού του γυναικείου φύλου και την προβολή της εικόνας της γυναίκας απαλλαγμένης από κάθε είδους στερεότυπα επιβάλλεται ρητώς με το άρθρο 24 παρ. 1 του Ν. 4604/2019, το οποίο ορίζει: «Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, έντυπα και ηλεκτρονικά, και η διαφήμιση μεριμνούν για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων με την προβολή μιας ισότιμης και απαλλαγμένης από έμφυλα στερεότυπα εικόνας για τα άτομα, ιδίως: περ. β) η ΕΡΤ Α.Ε. και οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, ανεξαρτήτως του μέσου εκπομπής τους, εξασφαλίζουν, μέσω των προγραμμάτων τους, την ισότιμη προβολή της παρουσίας του γυναικείου φύλου σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτιστικής και πολιτικής ζωής της χώρας. Στις εκπομπές λόγου, τέχνης, πολιτισμού και αθλητισμού που εντάσσονται στο ελάχιστο περιεχόμενο του προγράμματος, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, λαμβάνεται μέριμνα ώστε να συμπεριλαμβάνονται θεματικές που

συμβάλλουν στην προώθηση της ισότητας των φύλων, στον εντοπισμό και άρση των διακρίσεων καθώς και στην καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων». Στην παρ. 3 του ως άνω άρθρου ορίζεται: «Αν οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς παραβιάζουν τις υποχρεώσεις των διατάξεων του παρόντος, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης επιβάλλει κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995».

12. Περαιτέρω, με το άρθρο 8 του Ν. 4779/2021 προβλέπεται: «Οι υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων δεν πρέπει να εμπεριέχουν υποκίνηση σε βία ή μίσος εναντίον ομάδας ανθρώπων ή μέλους ομάδας που προσδιορίζεται με βάση τα χαρακτηριστικά της φυλής, το χρώμα, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, τις γενεαλογικές καταβολές, τη θρησκεία, την αναπηρία, τον γενετήσιο προσανατολισμό, την ταυτότητα ή τα χαρακτηριστικά φύλου». Κατά δε πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ελλείπει ειδικότερων νομοθετικών ρυθμίσεων για τη μετάδοση των ραδιοφωνικών προγραμμάτων εφαρμόζονται στους ραδιοφωνικούς σταθμούς οι διατάξεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας που διέπουν τους ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς (ΣτΕ 2332/2018. Ομοίως ΣτΕ 3488/2017, 1955/2015 και 4547/2014).

13. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το ΕΣΡ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α) Η έννοια της προσωπικότητας περιλαμβάνει τα έννομα αγαθά που συνδέονται με την υπόσταση του ατόμου ως έλλογο ον και μέρος του κοινωνικού συνόλου στο οποίο ανήκει. Έκφραση του δικαιώματος της προσωπικότητας αποτελούν η τιμή και υπόληψη κάθε ανθρώπου, η οποία αντικατοπτρίζεται στην εκτίμηση και αξία που αποδίδεται σε αυτόν από τους συνανθρώπους του (ενδεικτικά ΑΠ 788/2000, ΑΠ 576/2006, ΑΠ 1095/2008, ΑΠ 311/2009, ΑΠ 967/2011, ΑΠ 899/2011, ΑΠ 271/2012, ΑΠ 471/2013, ΑΠ 571/2014, ΣτΕ 285/2012, ΣτΕ 2014/2012, ΣτΕ 334/2013, ΣτΕ 2387/2013, ΣτΕ 1244/2015, ΣτΕ 3926/2015, ΣτΕ 1173/2017, ΣτΕ 334/2017, ΣτΕ 1732/2017). Η προστασία της «εσωτερικής» τιμής (αυταξία) θεωρείται ότι ενυπάρχει στον άνθρωπο, αντιστοιχεί στο αίσθημα αυταξίας και τον καταλαμβάνει ως φορέα πνευματικών και ηθικών αξιών, την απολαμβάνει δε λόγω της συμμόρφωσης με τις

νομικές και ηθικές του υποχρεώσεις, όπως απορρέουν από τη συμμετοχή του σε ορισμένο κοινωνικό σύνολο. Η προστασία της «εξωτερικής» τιμής (υπόληψη) περιλαμβάνει την κοινωνική καταξίωση, την αναγνώριση και την καλή φήμη που το πρόσωπο απολαμβάνει στην κοινωνία ως συνέπεια των ιδιοτήτων και ικανοτήτων που επιδεικνύει για την εκπλήρωση των ιδιαίτερων κοινωνικών του έργων ή του επαγγέλματός του (ΑΠ 40/1998, ΕφΑθ 765/2001, ΕφΘεσ 443/2005).

Συναφώς, κάθε πρόσωπο δικαιούται να απολαμβάνει τόσο από τους φορείς της κρατικής εξουσίας, όσο και από οποιονδήποτε τρίτο τη μεταχείριση που αρμόζει σε έλλογο και συνειδητό ον. Τα όρια της ελευθερίας του Τύπου σταματούν εκεί όπου αρχίζει η απαραβίαστη σφαίρα της προσωπικότητας (τιμής και υπόληψης), της οποίας η προσβολή μπορεί να δηλώνεται με την ενσυνείδητη έκφραση περιφρόνησης. Η προσβολή της υπόληψης μπορεί να γίνει με λόγια ή έργα που, κατά την κοινή αντίληψη, περιέχουν είτε αμφισβήτηση της ηθικής και κοινωνικής αξίας του προσώπου, είτε περιφρόνηση αυτού εκ μέρους του δράστη, αλλά και με πράξεις που συνιστούν ή συμβάλλουν στην εξωτερίκευση εκδηλώσεων αμφισβήτησης της κοινωνικής υπόστασης του προσώπου, όπως είναι οι πράξεις που περιέχουν αμφισβήτηση της προσωπικής ή επαγγελματικής υπόστασης του προσώπου, ονειδισμό, διακωμώδηση ή θέση αυτού σε κατάσταση μειωτική της προσωπικότητας και της παρουσίας του στο κοινωνικό σύνολο, το οποίο μπορεί εξ' αυτού του λόγου να σχηματίσει αρνητική αντίληψη για την προσωπικότητα του θιγόμενου (βλ. ΑΠ 2109/1986, ΑΠ 1582/1998, ΕφΠατρ 789/2002, ΣτΕ 1089/2018, ΕφΑθ 97/2024). Για να κριθεί εάν υπάρχει προσβολή της τιμής ή της υπόληψης λαμβάνονται υπόψη ορισμένα κριτήρια αξιολόγησης, όπως είναι το είδος της προσβολής, οι συνέπειές της για τον θιγόμενο (ποιοτική επίδραση της προσβλητικής ενέργειας), το μέσο με το οποίο πραγματοποιήθηκε η προσβλητική ενέργεια, η αφορμή και τα κίνητρα αυτής κ.λ.π. Επίσης, είναι σημαντικό να ερευνηθεί κατά πόσο η διατύπωση δυσμενούς γνώμης μέσω ενός ηλεκτρονικού μέσου ενημέρωσης συμβάλλει στη διαμόρφωση αρνητικής άποψης του τηλεοπτικού κοινού.

β) Ο σεβασμός της προσωπικότητας των γυναικών, ως μερικότερης ομάδας ατόμων που μετέχει στο δημόσιο βίο, επιτάσσει με βάση τις διεθνείς συνθήκες και την εσωτερική νομοθεσία την προάσπιση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων και την προβολή μιας εικόνας του γυναικείου φύλου απαλλαγμένης από τα έμφυλα στερεότυπα. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης οφείλουν να περιλαμβάνουν στο πρόγραμμά τους θεματικές που συμβάλλουν στην προώθηση της ισότητας των φύλων,

καθώς και στον εντοπισμό και άρση των διακρίσεων. Οφείλουν, επίσης, να διασφαλίζουν ότι το πρόγραμμά τους δεν περιέχει στοιχεία (θεματική, φράσεις, διαλόγους, εικόνες, σκηνές κλπ.) ικανά και πρόσφορα να δημιουργήσουν στους ακροατές ή τους θεατές μια εικόνα είτε για το γυναικείο φύλο συνολικώς, είτε για ορισμένο πρόσωπο, η οποία αναπαράγει, συντηρεί και προάγει τα έμφυλα στερεότυπα, ήτοι στερεότυπα που βασίζονται στα χαρακτηριστικά φύλου και μπορούν να οδηγήσουν μερίδα του κοινού στην αποδοχή διακρίσεων σε βάρος των αναφερόμενων ατόμων ή ατόμου (υποκίνηση σε βία ή μίσος).

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την ακρόαση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης (προβληθέντες προφορικώς και εγγράφως), προκύπτει ότι κατά τη μετάδοση της ραδιοφωνικής ψυχαγωγικής εκπομπής με τίτλο «Τα Κουνάβια» την 13^η.7.2021 συνέβησαν τα εξής:

Ο ένας εκ των παρουσιαστών προέβη σε αρκετά σημεία της εκπομπής σε σχόλια και δηλώσεις για το γυναικείο φύλο συνολικώς, καθώς και σε αναφορές στο πρόσωπο της συμπαρουσιάστριάς του. Συγκεκριμένα, με αφορμή αρθρογραφία για παρενέργειες από τον εμβολιασμό κατά του κορωνοϊού, αναφέρθηκαν τα εξής :

«Ωστόσο τίποτα από όλα αυτά δεν έπαθε μια νεαρή γυναίκα από την Νορβηγία. Αντιθέτως, εκείνη παρατήρησε ότι μετά το εμβόλιο που έκανε και συγκεκριμένα της Pfizer, μεγάλωσε το στήθος της. Ο λόγος για την 17χρονη Έμμα από το Όσλο, η οποία δηλώνει πως ανέβηκε 1 νούμερο σουτιέν, λίγες μόλις μέρες μετά το τσίμπημα. Η κοπέλα έχει δημοσιεύσει και βίντεο με τις αλλαγές με το πριν και το μετά. Σύμφωνα βέβαια με τα ιατρικά, με τα διεθνή μέσα ενημέρωσης, η Ιατρική Κοινότητα αναφέρει πως η εν λόγω παρενέργεια προέρχεται πιθανότατα από το πρήξιμο των λεμφαδένων της μασχάλης και δεν αποτελεί κάτι ανησυχητικό».

Στη συνέχεια, με κεντρικό σημείο αναφοράς τη συμπαρουσιάστρια της εκπομπής, ακολούθησαν οι κάτωθι διάλογοι:

09:07-09:18 (ένδειξη 5^{ου} αρχείου 0:07:58-0:18:17)

[...]

Βουλγαράκη: Ε, προφανώς το κάνουμε μέσα στο σπίτι δεν φοράμε τακούνια.

Λαμπρόπουλος: Ε, άρα ρε βλάκα τι μου λες; Αυτό σου λέω, ότι ντυνόμαστε για να αρέσουμε στους άλλους.

Βουλγαράκη: Για να αρέσουμε, άμα αρέσουμε στον....

Λαμπρόπουλος: Ειδικά εσύ, και σου το λέω χύμα. Εσύ, ντύνεσαι ωραία και σέξι για να σε βλέπει ο άλλος και να λέει «ααα τη Βουλγαράκη να την είχα σε μια γωνία».

Μπουμπουλίνης: Ιιιι!

Λαμπρόπουλος: Το λέω χύμα. Και ο άλλος ντύνεται για αυτόν τον λόγο.

Βουλγαράκη :Δεν ισχύει, ρε Φάνη!

Λαμπρόπουλος: Ισχύει!

[...]

Λαμπρόπουλος: Ελένη, να σου κάνω σου το έχω ξαναθέσει το ερώτημα. Πες είσαι μόνη σου σε ένα νησί, έτσι; Ωραία, για να καταλάβουν και οι ακροατές. Ντύνεσαι και βάφεις. Θα βγεις, δηλαδή.

Βουλγαράκη: Όχι, ισχύει, όχι. Αυτό που λες, όχι.

Λαμπρόπουλος: Ε, αυτό σου λέω, δεν σου είπα ότι το κάνεις για κάποιον συγκεκριμένο ότι θα βγω, θες για να νιώσεις σέξι πρέπει να βγαίνεις έξω και αυτό το sexiness που λέμε, τι σημαίνει; Είναι ότι το reflect¹ που έχεις στον απέναντι, γυναίκα-άντρα, ο αντικατοπτρισμός που κάνεις είναι ότι βλέπεις τον άλλον και λες «πωω πω τι γκομενάρα είναι αυτή η Ελένη Βουλγαράκη. Θα ήθελα να την». Ή εγώ. Να το πω για μένα, να πούνε «πω πω τι παλικάρος είναι ο Λαμπρόπουλος. Τι πλάτες είναι αυτές, τι...»

Μπουμπουλίνης: Ποιος θα το πει μωρέ αυτό;

Λαμπρόπουλος: Ναι θέλω να πω αν ήμουν, ντυνόμουν σέξι και ήμουν αυτό. «Πωωω πω να με έβαζε κάτω». Νιώθω σέξι τότε. Αυτό λέω.

Βουλγαράκη: Τέλος πάντων. Ας συμφωνήσουμε ότι διαφωνούμε;

[...]

Λαμπρόπουλος: Για εσάς αυτό που θέλετε και αυτό που λέμε είναι όταν ντύνεστε και θέλετε να είστε σέξι, ντύνεστε σέξι για τον εαυτό σας το κάνετε για να νιώσετε καλά εσείς αλλά με την επιβεβαίωση των άλλων. Άντρες-γυναίκες. Συμφωνούμε;

¹ Σ.σ.: αγγλικά στο κείμενο: Καθρέφτισμα

Βουλγαράκη: Ξέρω και εγώ;

Μπουμπουλίνης: Γιατί τσακώνεστε τώρα;

Λαμπρόπουλος: Είναι χαζή, ρε δε μπορεί. Είδες, όταν ο άνθρωπος είναι αγράμματος, τα βλέπεις; Δεν μπορείς να συνεννοηθείς.

Μπουμπουλίνης: Για ποιον λες τώρα;

Λαμπρόπουλος: Για την Ελένη. Πάμε τώρα

[...]

9:40 (ένδειξη 6^{ου} αρχείου 0:10:40)

[...]

Λαμπρόπουλος: Θανάση μου;

Ακροατής: Έλα ρε, Φάνη μου!

Λαμπρόπουλος: Δεν ξέρω, μας ακούς από νωρίς;

Ακροατής: Ε βέβαια.

Λαμπρόπουλος: Λοιπόν, είναι καρναβάλι η Βουλγαράκη; Θέλει φάπες. Πες την αλήθεια.

Ακροατής: Εντάξει, κοίταξε, μην είσαι τόσο σκληρός.

[...]

III. Υπαγωγή

Ενόψει των ανωτέρω, η Ολομέλεια κρίνει ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη δεν παραβίασε τις διατάξεις περί υποκίνησης σε βία εναντίον ομάδας ανθρώπων με βάση τα χαρακτηριστικά του φύλου (γυναικών).

Επίσης κρίνει, κατά πλειοψηφία, με ψήφους έξι (6) έναντι δύο (2), ότι η εγκαλουμένη δεν παραβίασε τις διατάξεις περί προσβολής της προσωπικότητας της συμπαρουσιάστριάς τους.

Κατά την άποψη, όμως, δύο (2) μελών της Ολομέλειας και ειδικότερα της Προέδρου Ευτέρπης Κουτζαμάνη – Δρίλια και του μέλους Πέτρου Τριανταφυλλίδη, που μειοψήφησαν, η εγκαλουμένη εταιρεία τέλεσε την παράβαση της προσβολής της προσωπικότητας της συμπαρουσιάστριάς της επίμαχης εκπομπής, καθόσον ο παραγωγός – παρουσιαστής Φ. Λαμπρόπουλος προέβη σε απαξιωτικές και προσβλητικές αναφορές προς το πρόσωπό της.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

Δέχεται, ομόφωνα, ότι η εγκαλουμένη εταιρεία με την επωνυμία «REBASE CORPORATION LIMITED», ιδιοκτήτρια του ραδιοφωνικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο «MUSIC 89,2» Νομού Αττικής, δεν παραβίασε τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας περί υποκίνησης σε βία εναντίον ομάδας ανθρώπων με βάση τα χαρακτηριστικά του φύλου (γυναικών) και, κατά πλειοψηφία, τις διατάξεις περί προσβολής της προσωπικότητας συμμετεχόντων στην επίμαχη εκπομπή προσώπων και δη της συμπαρουσιάστριας αυτής, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 6^η Μαΐου 2025 και δημοσιεύτηκε την 11^η Ιουλίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΙΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ - ΔΡΙΛΙΑ

ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ